

อิทธิพลของอัตราส่วนทางการเงินส่งผลกระทบต่อมูลค่ากิจการภายหลัง
ปรับใช้ TFRS16 เรื่อง สัญญาเช่า ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์
แห่งประเทศไทยและ เอ็ม เอ ไอ สำหรับกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมบริการ
**The Influence of Financial Ratios on Firm Values after TFRS 16
Implementation of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand
and MAI in the Service Industry Group**

ชัย พลคำ¹ กนกนภัส โสเคียว^{1*} จิราภา ชาลาธราวัฒน์¹ และมณฑิรา กิจสัมพันธ์วงศ์²
**Chai Polkam¹ Kanoknapat Sokhiaw^{1*} Jirapa Chalatharawat¹ and
Monthira Kitsamphanwong²**

Received: June 27, 2024; Revised: November 1, 2024; Accepted: March 1, 2025

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาคือศึกษาอิทธิพลของอัตราส่วนทางการเงินที่ส่งผลกระทบต่อมูลค่ากิจการก่อนและหลังการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและ เอ็ม เอ ไอ สำหรับกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมบริการ รวมทั้งสิ้น 220 ข้อมูล โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2561 - 2564 จากฐานข้อมูลออนไลน์ SETSMART และจากรายงานประจำปีของบริษัท สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า 1) ก่อนการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อมูลค่ากิจการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์ และอัตราส่วนวัดความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย มีอิทธิพลเชิงลบต่อมูลค่ากิจการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) หลังการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า พบว่า อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อมูลค่ากิจการอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อทำการเปรียบเทียบอิทธิพลของอัตราส่วนทางการเงินที่มีต่อมูลค่ากิจการก่อนและหลังการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า พบว่า หลังการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า อัตราส่วนทางการเงินมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการในทิศทางที่ลดลง

คำสำคัญ: มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 มูลค่ากิจการ อัตราส่วนทางการเงิน

¹ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Isan Khonkaen Campus

² คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์, Faculty of Management Technology, Rajamangala University of Technology Isan Surin Campus

*Corresponding author e-mail: kusuma.so@rmuti.ac.th

Abstract

The purpose of this study was to investigate the influence of financial ratios on firm values before and after the implementation of TFRS 16 (Lease) of listed companies in the Stock Exchange of Thailand and MAI in the service industry group. The study examined financial ratios including asset turnover, return on assets, debt to assets ratio, and interest coverage ratio. The research employed secondary data collected from 2018 to 2021 using the online SETSMART database and companies' annual reports, with a total of 220 observations. The statistical methods included descriptive statistics, correlation analysis, and multiple regression analysis. The results showed that: 1) Before the implementation of TFRS 16 (Lease), the asset turnover and return on assets had a statistically significant positive influence on firm values, while the debt to assets ratio and interest coverage ratio had a statistically significant negative influence on firm values. 2) After the implementation of TFRS 16 (Lease), only the asset turnover maintained a statistically significant positive influence on firm values. When comparing the influence of financial ratios on firm values before and after the adoption of TFRS 16, the results indicated that the impact of financial ratios on firm values decreased following the implementation of the new reporting standard.

Keywords: TFRS 16, Firm Values, Financial Ratios

บทนำ

ความแพร่หลายและการพัฒนาของกิจกรรมการเช่าในยุคปัจจุบันได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากการขยายตัวและความหลากหลายของหน่วยงานทางธุรกิจ ซึ่งนำไปสู่ความต้องการทรัพยากรทางการเงินที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น แทนที่กิจการจะกู้เงินเพื่อเป็นเจ้าของสินทรัพย์ขนาดใหญ่ กิจการสามารถเลือกที่จะเช่าสินทรัพย์ดังกล่าวได้ เช่น ในกรณีของโรงแรมขนาดใหญ่ และสายการบิน (Balasem, 2024) การเช่าสินทรัพย์เป็นการจัดหาเงินทุนชนิดหนึ่ง ซึ่งในกรณีที่ผู้เช่ามีเงินทุนไม่เพียงพอจะใช้การเช่าเป็นเครื่องมือในการจัดหาสินทรัพย์มาใช้ในการดำเนินงานของกิจการ ไม่ว่าจะเป็นการบริการและการประกอบธุรกิจต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าและบรรลุดัชนีประสิทธิผลของธุรกิจ การเช่าส่งผลให้เกิดประโยชน์ทางด้านผู้เช่าและผู้ให้เช่า โดยผู้ให้เช่าจะได้รับผลกำไร ที่เกิดจากการให้สิทธิใช้สินทรัพย์ไม่ว่าจะเป็นรายได้ค่าเช่าหรือดอกเบี้ยรับ ในขณะที่ผู้เช่าจะได้ใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ที่เช่าและไม่ต้องใช้เงินจำนวนมากในการลงทุนแต่จะทยอยจ่ายค่าเช่าพร้อมดอกเบี้ย นอกจากนี้ผู้เช่ายังสามารถกำหนดลักษณะสินทรัพย์ให้เป็นไปตามความต้องการได้ (Srijunpetch & Phakdee, 2020) โดยทั่วไป การเช่าช่วยให้กิจการสามารถเข้าถึงและใช้งานสินทรัพย์ได้โดยไม่ต้องซื้อ หรือไม่ต้องรับภาระเงินทุนหมุนเวียนขนาดใหญ่ตั้งแต่เริ่มต้น นอกจากนี้ยังเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับผู้เช่าในการจัดการปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการล้าสมัยและความเสี่ยงด้านมูลค่าคงเหลือของทรัพย์สิน (Tunji et al., 2022) สัญญาเช่า คือสัญญาที่ผู้เช่าจะได้รับการจัดหาใช้สินทรัพย์โดยการชำระเงินเป็นงวดให้แก่ผู้ให้เช่า ซึ่งสัญญาอาจรวมถึงตัวเลือกในการขยายระยะเวลาเช่า อาจให้ออกแก่ผู้เช่าในการไถ่ถอนสินทรัพย์ในช่วงอายุของสัญญาหรือจากวันที่ที่ตกลงกันไว้ รวมถึงอาจมีการโอนสิทธิความเป็นเจ้าของเมื่อสิ้นสุดสัญญา (Secinaro et al., 2020) แม้ว่าการเช่าซื้อจะเป็นเครื่องมือทางการเงินที่ได้รับคามนิยมแต่ก็ได้นำไปเกิดข้อถกเถียงในหมู่นักปฏิบัติงานและนักวิชาการ เนื่องจากมีความกังวลเกี่ยวกับการแบ่งประเภทสัญญาเช่าเป็นสัญญาเช่าดำเนินงานและสัญญาเช่าการเงิน และหลักการบัญชีที่ใช้แตกต่างกันอย่างมาก (Bialek et al., 2022) ความแตกต่างระหว่างสัญญาเช่าดำเนินงานและสัญญาเช่าการเงินได้ถูกระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2560) เรื่องสัญญาเช่า การปฏิบัติทางบัญชีที่ต่างกันนี้ในบันทึกบัญชีและการรายงานทางการเงินมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัท

ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 เรื่องสัญญาเช่า มีการจัดประเภทสัญญาเช่าออกเป็น สัญญาเช่าการเงินและสัญญาเช่าดำเนินงาน โดยมีความแตกต่างในการบันทึกการสินทรัพย์และหนี้สินในงบฐานะการเงิน สัญญาเช่าการเงินความเสี่ยงและผลตอบแทนจะถูกโอนไปยังผู้เช่า ในขณะที่ในสัญญาเช่าดำเนินงาน ความเสี่ยงและผลตอบแทนยังคงอยู่กับผู้ให้เช่า สัญญาเช่าสองประเภทดังกล่าวจะมีวิธีการบัญชีที่ต่างกัน กล่าวคือ ผู้เช่าจะรับรู้สัญญาเช่าการเงิน

เป็นรายการสินทรัพย์และหนี้สินในงบฐานะการเงิน ส่วนสัญญาเช่าดำเนินงานจะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน (Srijunpetch & Phakdee, 2019) ดังนั้นตามมาตรฐานเดิมจึงระบุว่าสินทรัพย์และหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับสัญญาเช่าการเงินควรจะถูกรับบันทึกในงบการเงิน ในขณะที่ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัญญาเช่าดำเนินงานไม่ควรถูกสะท้อนในงบการเงิน อย่างไรก็ตาม การที่ธุรกรรมของสัญญาเช่าดำเนินงานไม่ถูกนำมาบันทึกในงบการเงินทำให้ผู้ใช้ข้อมูลไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลทางการเงินที่ครบถ้วนและถูกต้องได้ วัตถุประสงค์หลักของมาตรฐานการรายงานทางการเงินและมาตรฐานการบัญชี คือการเพิ่มความสามารถในการเปรียบเทียบและคุณภาพของข้อมูลทางการเงิน รวมทั้งนำเสนอข้อมูลที่แท้จริงสำหรับนักลงทุน เจ้าหนี้ และผู้ใช้ข้อมูลอื่น ๆ เพื่อให้สามารถตัดสินใจทางเศรษฐกิจได้อย่างถูกต้อง (Güdelci, 2021) เนื่องจากมาตรฐานฉบับนี้มีข้อจำกัด สภาวิชาชีพบัญชี ได้ออกประกาศสภาวิชาชีพบัญชี เรื่อง มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า (TFRS 16) โดยให้ถือปฏิบัติสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2563 เป็นต้นไป โดยมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า กำหนดแนวปฏิบัติสำหรับการรับรู้รายการ การวัดมูลค่า การนำเสนอ และการเปิดเผยข้อมูลของสัญญาเช่า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เช่าและผู้ให้เช่ามีข้อมูลที่จำเป็นต่อการการปฏิบัติตาม TFRS 16 มีผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่องบการเงิน ผลกระทบดังกล่าวอาจแตกต่างกันไปตามลักษณะการดำเนินธุรกิจ โดย TFRS 16 กำหนดหลักการบัญชีที่แตกต่างจากมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 เกี่ยวกับสัญญาเช่า โดยบริษัทจะต้องใช้วิธีการบัญชีเดียวสำหรับผู้เช่า ไม่จำเป็นต้องแยกประเภทเป็นสัญญาเช่าการเงินและสัญญาเช่าดำเนินการ แต่ต้องรับรู้สินทรัพย์และหนี้สินที่เกิดจากสัญญาเช่าทั้งหมดที่มีอายุเกิน 12 เดือน ยกเว้นในกรณีที่สินทรัพย์อ้างอิงมีมูลค่าต่ำ นอกจากนี้ การนำเสนอและการเปิดเผยข้อมูลในงบฐานะการเงินจะต้องแสดงสินทรัพย์สิทธิการใช้แยกจากสินทรัพย์ประเภทอื่น ๆ หากบริษัทเป็นเจ้าของสินทรัพย์นั้น สามารถรวมสินทรัพย์สิทธิการใช้ไว้ในรายการเดียวกับสินทรัพย์อ้างอิง แต่จะต้องระบุว่ามีการรวมสินทรัพย์สิทธิการใช้ในในบรรทัดใดของงบฐานะการเงิน ส่วนหนี้สินจากสัญญาเช่าจะต้องแสดงแยกต่างหากจากหนี้สินประเภทอื่น หากไม่ทำเช่นนั้น ผู้เช่าจะต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สินจากสัญญาเช่าว่าถูกรวมไว้ในบรรทัดใดของงบฐานะการเงิน (Yampram, 2023)

การวิเคราะห์ทางการเงินด้วยอัตราส่วนถือเป็นเครื่องมือที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย โดยอัตราส่วนทางการเงินนี้เป็นความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์ที่สะท้อนข้อมูลเชิงปริมาณ การคำนวณอัตราส่วนทำได้ง่ายและสะดวก อย่างไรก็ตาม การนำไปใช้ควรพิจารณาถึงความเชื่อมโยงกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญในแต่ละธุรกิจ ทำให้อัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ กลายเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลการเงินขององค์กร เพื่อให้การวิเคราะห์มีประสิทธิภาพ นักวิเคราะห์ควรเชื่อมโยงข้อมูลกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ (Srijunpetch et al., 2022) โดยงบการเงินของกิจการมักถูกใช้เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญในการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อประเมินความสามารถในการดำเนินธุรกิจและคาดการณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นและมูลค่าขององค์กร รวมถึงโอกาสในการดำเนินงานในอนาคตของบริษัท สำหรับการวิเคราะห์งบการเงิน นักลงทุนนิยมใช้อัตราส่วนทางการเงินเป็นเครื่องมือในการประเมินผลการดำเนินงานในหลายด้าน รวมถึงการประเมินมูลค่าขององค์กรเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ โดยอัตราส่วนทางการเงินสามารถสะท้อนความสัมพันธ์ที่มีต่อมูลค่าขององค์กรได้ (Tongkum & Siriphokapirom, 2024) ดังนั้น การคำนวณมูลค่ากิจการจึงมีความสำคัญทั้งสำหรับผู้บริหารและนักลงทุน ถือเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนและการประเมินผลการดำเนินงานของกิจการ

ผลกระทบจากการใช้วิธีบัญชีเกี่ยวกับสัญญาเช่าที่แตกต่างกันส่งผลให้อัตราส่วนทางการเงินของแต่ละกิจการไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้ เช่น บริษัทที่จัดประเภทเป็นสัญญาเช่าดำเนินงาน อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อาจต่ำกว่ากิจการที่ทำสัญญาเช่าการเงิน เนื่องจากมีสัดส่วนหนี้สินที่เกิดจากสัญญาเช่านำเสนอไว้ในงบฐานะการเงิน จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงใน TFRS 16 มีผลต่ออัตราส่วนทางการเงินของกิจการ ที่ผ่านมา Öztürk and Serçemeli (2016) ได้ทำการสำรวจผลกระทบของมาตรฐานใหม่ IFRS 16 ต่อรายงานฐานะการเงินและอัตราส่วนทางการเงิน

ที่สำคัญ แสดงให้เห็นถึงการปรับใช้มาตรฐานใหม่ทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นสินทรัพย์และหนี้สิน และทำให้อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นและอัตราหนี้สินต่อสินทรัพย์ของบริษัทสายการบินนั้นเพิ่มขึ้น และ Zamora-Ramírez and Morales-Díaz (2018) ได้ตรวจสอบว่าการนำ IFRS 16 มาใช้ปฏิบัติมีผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินอย่างไร จากข้อค้นพบแสดงถึงการนำ IFRS 16 มาใช้จะส่งผลกระทบต่อรายงานทางการเงินของบริษัทในประเทศสเปนและผลกระทบดังกล่าวยังสูงกว่าที่เคยมีการศึกษาไว้ก่อนหน้านี้ โดยจะเกิดผลกระทบที่สำคัญต่อฐานะการเงินทั้งสินทรัพย์รวมและหนี้สินรวมจะเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน และ Belesis et al. (2021) ได้ศึกษาผลกระทบที่สำคัญที่อาจเกิดขึ้นจากมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับใหม่ (IFRS) ต่อรายงานทางการเงินของบริษัท โดยศึกษาโครงสร้างทางการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทในอุตสาหกรรมการบินเรือผ่านการจัดทำฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุน ก่อนและหลังการนำ IFRS 15 และ IFRS 16 มาใช้ และนำงบการเงินเหล่านี้รวมถึงข้อมูลทางการเงินที่นำเสนอมาเปรียบเทียบกัน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเกิดผลกระทบที่สำคัญได้แก่ การเพิ่มขึ้นอย่างมากของอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน การเพิ่มขึ้นของกำไรขั้นต้น และการเพิ่มขึ้นอย่างมากของมูลค่าฐานการเงิน และการศึกษาของ Susanti et al. (2021) ได้ทำการตรวจสอบผลกระทบจากการนำ IFRS 16 ไปใช้ต่อรายงานทางการเงินและอัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญของบริษัทสายการบินในประเทศอินโดนีเซีย โดยมุ่งเน้นไปที่บริษัทผู้ประกอบการสายการบิน ซึ่งใช้การจัดหาเครื่องบินด้วยการเช่าเป็นจำนวนมาก ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ความสามารถในการชำระหนี้ และประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์มีแนวโน้มลดลง แต่ในขณะเดียวกัน อัตราส่วนสภาพคล่องและอัตราผลตอบแทนจากผู้ถือหุ้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และตามที่ Biatek-Jaworska et al. (2022) ได้ทำการประเมินผลกระทบของมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 16 (IFRS 16) การเช่า ต่อสถานะทางการเงินของผู้เช่า การศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์วอร์ซอ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการนำ IFRS 16 มาใช้ส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นและหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมของผู้เช่า รวมทั้งมีการลดลงในด้านความสามารถในการทำกำไร นอกจากนี้ยังพบการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในอัตราส่วนหนี้สินใน และเช่นเดียวกับ Kljajić and Mizdraković (2024) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของการนำ IFRS 16 มาใช้ในอุตสาหกรรมโรงแรม ซึ่งถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าของทรัพย์สินที่เช่ามากที่สุด โดยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศได้ประกาศมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 16 การเช่า (IFRS 16) มาตรฐานใหม่นี้ได้นำเสนอรูปแบบการบัญชีที่แตกต่างกันสำหรับผู้เช่าและผู้ให้เช่า แสดงถึงผลกระทบของ IFRS 16 ต่อบริษัทขึ้นอยู่กับจำนวนสัญญาเช่าดำเนินการที่มีอยู่และแตกต่างกันไปในแต่ละอุตสาหกรรม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านอกจากเหตุการณ์อื่นๆ แล้ว การนำ IFRS 16 มาปฏิบัติมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานทางการเงินและรายการงบการเงินที่สำคัญของโรงแรม

อัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงใน TFRS 16 ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอิทธิพลของอัตราส่วนทางการเงินที่มีต่อมูลค่ากิจการก่อนและหลังปรับใช้ TFRS 16 เรื่อง สัญญาเช่า ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับนักลงทุน ซึ่งสามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการตัดสินใจและสร้างความตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจาก TFRS 16 มาใช้ ช่วยให้นักลงทุนเข้าใจถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับอัตราส่วนทางการเงินหลัก เพื่อให้การประเมินผลการดำเนินงานของกิจการเป็นไปอย่างแม่นยำและสะท้อนถึงข้อมูลที่แท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของอัตราส่วนทางการเงินที่ส่งผลกระทบต่อมูลค่ากิจการก่อนการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและเอ็ม เอ ไอ สำหรับกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมบริการ
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของอัตราส่วนทางการเงินที่ส่งผลกระทบต่อมูลค่ากิจการหลังการปรับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและเอ็ม เอ ไอ สำหรับกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมบริการ

ทบทวนวรรณกรรม

1. มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า

มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 16 เกี่ยวกับสัญญาเช่าได้กำหนดแนวทางในการรับรู้การประเมินมูลค่า การนำเสนอ และการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสัญญาเช่า โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เช่าและผู้ให้เช่ามีข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการตัดสินใจ ผ่านการนำเสนอข้อมูลที่สะท้อนสภาพความเป็นจริงอย่างถูกต้อง มาตรฐานนี้กำหนดให้ผู้เช่าใช้วิธีการบัญชีแบบเดียวกันในการบันทึกสัญญาเช่าทุกประเภท โดยผู้เช่าจะต้องรับรู้สินทรัพย์และหนี้สินหากสัญญาเช่ามีอายุเกิน 12 เดือน ยกเว้นในกรณีที่สินทรัพย์ที่อ้างอิงมีมูลค่าต่ำ ผู้เช่าจะต้องบันทึกสินทรัพย์สิทธิการใช้ และหนี้สินจากสัญญาเช่า ซึ่งสะท้อนถึงภาระผูกพันในการชำระเงินตามสัญญา โดยการประเมินมูลค่าเริ่มแรกของสินทรัพย์และหนี้สินจะใช้มูลค่าปัจจุบัน ซึ่งรวมถึงการชำระเงินขั้นต่ำที่ไม่สามารถยกเลิกได้ เช่น ค่าเช่าที่อาจมีการปรับตามเงินเฟ้อ รวมถึงค่าใช้จ่ายในการยกเลิกสัญญาเช่า หากมีแนวโน้มที่ผู้เช่าจะใช้สิทธิในการยกเลิกดังกล่าว เพื่อให้การประเมินมูลค่าและการรายงานมีความเหมาะสมและสะท้อนถึงภาระผูกพันของผู้เช่าอย่างแท้จริง (Federation of Accounting Professions, 2023)

2. อัตราส่วนทางการเงิน

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่นักลงทุนใช้ในการประเมินมูลค่าหลักทรัพย์ โดยการนำข้อมูลจากงบการเงินมาทำการคำนวณ ซึ่งช่วยให้สามารถประเมินสถานะทางการเงินและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกิจการ รวมถึงความสามารถในการสร้างกำไรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิเคราะห์เหล่านี้ยังช่วยให้สามารถเปรียบเทียบผลลัพธ์กับกิจการอื่นในอุตสาหกรรมเดียวกันเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการลงทุน นักลงทุนสามารถใช้ข้อมูลอัตราส่วนปัจจุบันของกิจการเพื่อเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในอดีต หรือกับบริษัทอื่นในอุตสาหกรรมเดียวกันได้ การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินจะเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายได้ และค่าใช้จ่าย ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการบริหารงานของกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักลงทุนอาจใช้ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในอดีตของบริษัทตนเองหรือกับคู่แข่ง รวมถึงค่าเฉลี่ยในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในด้านการดำเนินงานของบริษัทนั้น ๆ (Suwannasan et al., 2023)

3. มูลค่ากิจการ

James Tobin ได้เสนอแนวคิดในการวัดผลการดำเนินงานผ่านดัชนีที่เรียกว่า Tobin's Q ซึ่งได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในการประเมินผลการดำเนินงานขององค์กร ดัชนี Tobin's Q เป็นอัตราส่วนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าตลาดของสินทรัพย์และมูลค่าทางบัญชีของสินทรัพย์นั้น โดยมีการผสมผสานแนวคิดทางบัญชีและตลาดเข้าด้วยกัน มูลค่าตลาดของสินทรัพย์สามารถคำนวณได้จากมูลค่าของหลักทรัพย์ที่ถือโดยผู้ถือหุ้นบวกกับมูลค่าของหนี้สิน ดัชนีนี้สะท้อนถึงศักยภาพในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ถือหุ้น อย่างไรก็ตาม การประเมินมูลค่าตลาด

และมูลค่าเปลี่ยนแปลงแทนสินทรัพย์ในทางปฏิบัติมักมีความซับซ้อนและมีข้อจำกัด จึงมีการใช้มูลค่าทางบัญชีเป็นตัวแทนของมูลค่าตลาดสำหรับบางตัวแปร (Hermkhunthod et al., 2024)

4. การพัฒนาสมมติฐานการวิจัย

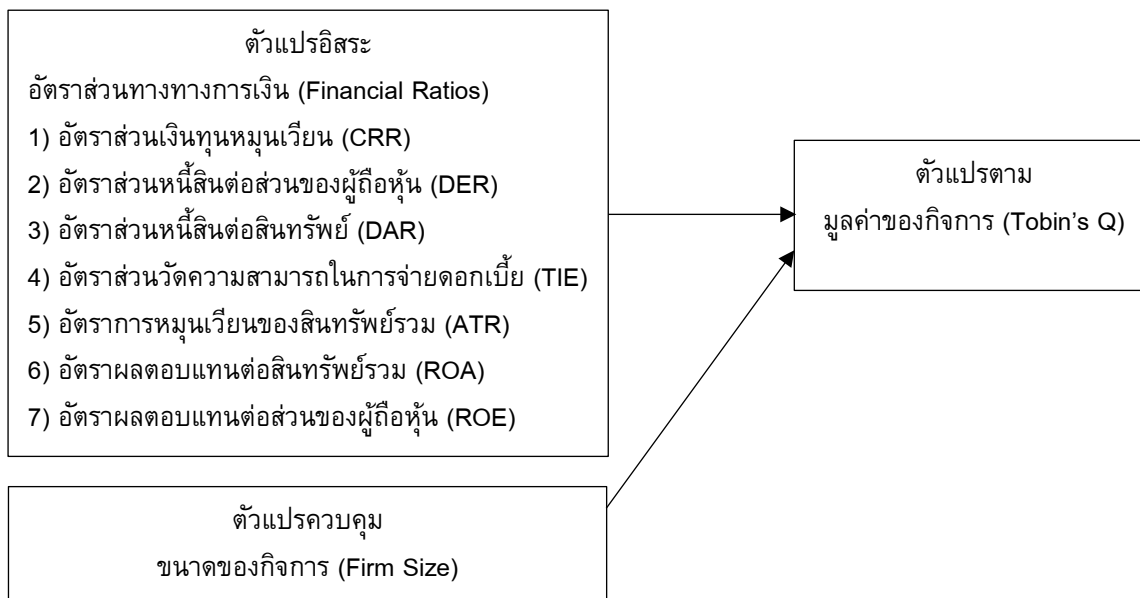
ในการศึกษาของ Öztürk and Serçemeli (2016) ได้ทำการสำรวจผลกระทบของมาตรฐานใหม่ IFRS 16 ต่อรายงานฐานะการเงินและอัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ ซึ่งทำการศึกษาในส่วนของบริษัทสายการบินในประเทศตุรกีแสดงให้เห็นถึง การปรับใช้มาตรฐานใหม่ทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นสินทรัพย์และหนี้สิน และทำให้อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นและอัตราหนี้สินต่อสินทรัพย์ของบริษัทสายการบินนั้นเพิ่มขึ้น และ Belesis et al. (2021) ได้ศึกษาผลกระทบที่สำคัญที่อาจเกิดขึ้นจากมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับใหม่ (IFRS) ต่อรายงานทางการเงินของบริษัท โดยศึกษาโครงสร้างทางการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทในอุตสาหกรรมการบินเรือผ่านการจัดทำฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุน ก่อนและหลังการนำ IFRS 15 และ IFRS 16 มาใช้ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผลกระทบที่สำคัญได้แก่ การเพิ่มขึ้นอย่างมากของอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน การเพิ่มขึ้นของกำไรขั้นต้น และการเพิ่มขึ้นอย่างมากของมูลค่างบฐานะการเงิน สำหรับ Marsha and Murtaqi (2017) ได้ทำการตรวจสอบการใช้ตัวชี้วัดทางการเงิน อัตราส่วนสภาพคล่องและผลกระทบต่อมูลค่าของกิจการของบริษัทในอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศอินโดนีเซียจำนวน ผลการศึกษาพบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราส่วนสภาพคล่องและอัตราส่วนทุนหมุนเวียนอย่างถึงแก่นมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อมูลค่าของกิจการ โดยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตราส่วนสภาพคล่องปัจจุบันมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่าของกิจการ ในขณะที่อัตราทุนหมุนเวียนอย่างถึงแก่นมีความสัมพันธ์เชิงลบ และ Azaro et al. (2020) ได้ทำการวิเคราะห์อิทธิพลของขนาดบริษัท อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ความสามารถในการทำกำไร และอัตราส่วนราคาต่อกำไร ที่มีต่อมูลค่าของกิจการ ของบริษัทผู้ผลิตในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าบริโภคซึ่งจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย ผลการศึกษาแสดงถึงความสามารถในการทำกำไรและอัตราส่วนราคาต่อกำไรมีอิทธิพลต่อมูลค่าของกิจการอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับ Firdaus et al. (2020) ได้ทำการตรวจสอบอิทธิพลของอัตราส่วนทางการเงินที่มีต่อมูลค่าของกิจการในบริษัทที่อยู่ในกลุ่มการลงทุนซึ่งจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย ผลการทดสอบเชิงประจักษ์พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์มีผลบวกต่อมูลค่าของกิจการ นอกจากนี้ Jihadi et al. (2021) ได้ตรวจสอบอิทธิพลของสภาพคล่อง กิจกรรมความเสี่ยงจากการใช้หนี้ และความสามารถในการทำกำไรที่มีต่อมูลค่าของกิจการ รวมถึงศึกษาบทบาทของการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม ของบริษัทในดัชนี LQ45 ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย ผลการศึกษาพบว่า อัตราส่วนทางการเงินในด้านสภาพคล่อง กิจกรรมความเสี่ยงจากการใช้หนี้ และความสามารถในการทำกำไร มีนัยสำคัญต่อมูลค่าของกิจการ

สมมติฐานการวิจัย

1. ก่อนการปรับใช้ TFRS 16 เรื่อง สัญญาเช่า อัตราส่วนทางการเงินมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ
2. หลังการปรับใช้ TFRS 16 เรื่อง สัญญาเช่า อัตราส่วนทางการเงินมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ
3. หลังการปรับใช้ TFRS 16 เรื่อง สัญญาเช่า ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ อัตราส่วนทางการเงินมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการในทิศทางที่เพิ่มขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม จากบทความทางวิชาการ บทความวิจัยและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย
ที่มา : คณะผู้วิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ใช้บริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและเอ็ม เอ ไอ โดยทำการศึกษาข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2561-2564 รวมระยะเวลา 4 ปี ซึ่งมีข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครบถ้วน มีจำนวนทั้งหมด 110 บริษัท แบ่งเป็นก่อนปรับใช้มาตรฐาน TFRS16 (ปี พ.ศ. 2561 - 2562) จำนวน 220 ชุดข้อมูล หลังปรับใช้มาตรฐาน TFRS 16 (ปี พ.ศ. 2563 - 2564) จำนวน 220 ชุดข้อมูล

2. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินและรายงานประจำปี ระหว่างปี พ.ศ.2561-2564 จากฐานข้อมูล SETSMART และจากเว็บไซต์ของบริษัท

3. สถิติที่ใช้สำหรับการวิจัย

3.1 สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 สถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

4. แบบจำลองที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

การศึกษานี้มีแบบจำลองที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

$$\text{Tobin's } Q = b_0 + b_1 \text{CRR} + b_2 \text{DER} + b_3 \text{DAR} + b_4 \text{TIE} + b_5 \text{ATR} + b_6 \text{ROA} + b_7 \text{ROE} + b_8 \text{SIZE} + e \quad (1) \text{ (ก่อน)}$$

$$\text{Tobin's } Q = b_0 + b_1 \text{CRR} + b_2 \text{DER} + b_3 \text{DAR} + b_4 \text{TIE} + b_5 \text{ATR} + b_6 \text{ROA} + b_7 \text{ROE}_{it} + b_8 \text{SIZE} + e \quad (2) \text{ (หลัง)}$$

โดยที่

Tobin's Q	คือ มูลค่ากิจการของบริษัท
CRR	คือ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน
DER	คือ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น
DAR	คือ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์
TIE	คือ อัตราส่วนวัดความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย
ATR	คือ อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์
ROA	คือ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์
ROE	คือ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น
SIZE	คือ ขนาดของบริษัท

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถิติเชิงพรรณนา ก่อนปรับใช้ TFRS16

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
CRR	0.289	13.492	1.838	2.023
DER	0.093	19.535	1.036	1.577
DAR	0.085	0.951	0.428	0.172
TIE	-225.164	283.225	15.981	40.564
ATR	0.060	3.987	0.805	0.633
ROA	-41.365	59.066	5.926	9.126
ROE	-126.380	173.722	7.279	24.058
Size	2.370	5.570	3.645	0.727
Tobin's Q	0.506	7.325	1.766	1.208

จากตารางที่ 1 สามารถสรุปผลได้ดังนี้ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CRR) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.289 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 13.492 เท่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.838 เท่า และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.023 เท่า

อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DER) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.093 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 19.535 เท่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.036 เท่า และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.577 เท่า

อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (DAR) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.085 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 0.951 เท่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.428 เท่า และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.172 เท่า

อัตราส่วนวัดความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (TIE) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -225.164 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 283.225 เท่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.981 เท่า และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 40.564 เท่า

อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (ATR) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.060 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 3.987 เท่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.805 เท่า และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.633 เท่า

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -41.365% ค่าสูงสุดเท่ากับ 59.066% ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.926% และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.126%

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -126.380% ค่าสูงสุดเท่ากับ 173.722% ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.279% และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 24.058%

ขนาดของกิจการ (Size) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 2.37 ค่าสูงสุดเท่ากับ 5.57 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.645 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.727

มูลค่ากิจการ (Tobin's Q) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.506 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 7.325 เท่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.766 เท่า และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.208 เท่า

ตารางที่ 2 ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา หลังปรับใช้ TFRS16

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
CRR	0.130	10.078	1.779	1.904
DER	0.091	5.734	1.131	0.956
DAR	0.083	0.851	0.457	0.187
TIE	-231.889	1,764.539	19.643	127.244
ATR	0.024	4.068	0.649	0.622
ROA	-45.082	107.592	4.9959	14.263
ROE	-145.935	134.929	3.945	25.199
Size	2.400	5.970	3.722	0.756
Tobin's Q	0.493	10.787	1.885	1.349

จากตารางที่ 2 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CRR) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.130 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 10.078 เท่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.779 เท่า และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.904 เท่า

อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DER) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.091 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 5.734 เท่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.131 เท่า และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.956 เท่า

อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (DAR) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.083 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 0.851 เท่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.457 เท่า และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.187 เท่า

อัตราส่วนวัดความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (TIE) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -231.889 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 1,764.539 เท่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.643 เท่า และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 127.244 เท่า

อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (ATR) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.024 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 4.068 เท่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.649 เท่า และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.622 เท่า

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -45.082% ค่าสูงสุดเท่ากับ 107.592% ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.995% และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 14.263%

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -145.935% ค่าสูงสุดเท่ากับ 134.929% ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.944% และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 25.199%

ขนาดของกิจการ (Size) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 2.40 ค่าสูงสุดเท่ากับ 5.97 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.721 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.756

มูลค่ากิจการ (Tobin's Q) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.493 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 10.787 เท่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.885 เท่า และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.349 เท่า

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ก่อนการปรับใช้ TFRS16

ตัวแปร	CRR	DER	DAR	TIE	ATR	ROA	ROE	Size	Tobin's Q	VIF
CRR	1.00	-0.181*	-0.568*	0.358*	-0.078	-0.092	-0.062	-0.305*	-0.124	1.812
DER		1.00	0.611*	-0.139*	0.053	-0.200*	-0.464*	0.081	-0.004	2.324
DAR			1.00	-0.288*	0.211*	-0.081	-0.162*	0.370*	-0.017	3.113
TIE				1.00	0.176*	0.424*	0.241*	-0.102	0.065	1.603
ATR					1.00	0.156*	0.157*	-0.160*	0.148*	1.283
ROA						1.00	0.722*	0.181*	0.415*	2.798
ROE							1.00	0.132	0.247*	2.861
Size								1.00	0.174*	1.410
Tobin's Q									1.00	

จากตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) อิทธิพลของอัตราส่วนทางการเงินที่มีต่อมูลค่ากิจการก่อนการปรับใช้ TFRS 16 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและ เอ็ม เอ ไอ กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ รวมทั้งตัวแปรควบคุม คือ ขนาดของกิจการ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้อยู่ระหว่าง -0.568 - 0.722 ซึ่งมีค่าเกิน 0.800 และค่า VIF (Variance Inflation Factor) มีค่าไม่เกิน 10 กล่าวคือ ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ตัวแปรเป็นอิสระต่อกันและไม่เกิดปัญหาตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเอง (Multicollinearity)

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หลังการปรับใช้ TFRS16

ตัวแปร	CRR	DER	DAR	TIE	ATR	ROA	ROE	Size	Tobin's Q	VIF
CRR	1.00	-0.430*	-0.601*	0.014	0.005	0.051	0.044	-0.302*	0.050	1.817
DER		1.00	0.892*	-0.125	-0.016	-0.323*	-0.415*	0.358*	-0.112	7.480
DAR			1.00	-0.170*	0.061	-0.290*	-0.299*	0.374*	-0.132*	8.457
TIE				1.00	0.106	0.376*	0.290*	-0.034	0.212*	1.214
ATR					1.00	0.350*	0.396*	-0.149*	0.292*	1.396
ROA						1.00	0.715*	0.058	0.366*	7.954
ROE							1.00	0.066	0.329*	9.055
Size								1.00	-0.006	1.383
Tobin's Q									1.00	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อิทธิพลของอัตราส่วนทางการเงินส่งผลกระทบต่อมูลค่ากิจการภายหลังปรับใช้ TFRS 16 เรื่อง สัญญาเช่า ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและ เอ็ม เอ ไอ กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ รวมทั้งตัวแปรควบคุม คือ ขนาดของกิจการ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณ

ได้อยู่ระหว่าง -0.601 - 0.715 ซึ่งมีค่าเกิน 0.800 และค่า VIF (Variance Inflation Factor) มีค่าไม่เกิน 10 กล่าวคือ ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ตัวแปรเป็นอิสระต่อกันและไม่เกิดปัญหาตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเอง (Multicollinearity)

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 อิทธิพลของอัตราส่วนทางการเงินที่มีต่อมูลค่ากิจการก่อนและหลังการปรับใช้ TFRS 16 เรื่อง สัญญาเช่าของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ

	แบบจำลอง 1			แบบจำลอง 2		
	β	t	Sig	β	t	Sig
CRR	-0.102	-1.269	0.206	-0.029	-0.351	0.726
DER	0.172	1.892	0.060	0.165	0.967	0.335
DAR	-0.314	-2.975	0.003*	-0.247	-1.364	0.174
TIE	-0.166	-2.190	0.030*	0.077	1.117	0.265
ATR	0.194	2.874	0.004*	0.229	3.111	0.002*
ROA	0.495	4.959	0.000*	0.282	1.609	0.109
ROE	-0.103	-1.019	0.310	-0.049	-0.262	0.794
Size	0.183	2.584	0.010*	0.042	0.581	0.562
Constant		2.132	0.034		2.649	0.009
Observations		220			220	
F-value		8.667			5.902	
R-Squared		0.247			0.183	
Adjusted R ²		0.219			0.152	
Durbin - Watson		2.228			2.018	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 แบบจำลอง 1 เป็นการทดสอบอิทธิพลของอัตราส่วนทางการเงินที่มีต่อมูลค่ากิจการก่อนการปรับใช้ TFRS 16 ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ พบว่า อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อมูลค่ากิจการ และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนวัดความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยมีอิทธิพลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อมูลค่ากิจการ และยังพบว่า ขนาดของกิจการมีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อมูลค่ากิจการ โดยค่า F-Value เท่ากับ 8.667 และ ค่า Adjusted R² เท่ากับ 0.219

แบบจำลอง 2 เป็นการทดสอบอิทธิพลของอัตราส่วนทางการเงินที่มีต่อมูลค่ากิจการหลังการปรับใช้ TFRS 16 ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ พบว่า อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อมูลค่ากิจการ โดยค่า F-Value เท่ากับ 5.902 และค่า Adjusted R² เท่ากับ 0.152

การเปรียบเทียบอิทธิพลของอัตราส่วนทางการเงินที่มีต่อมูลค่ากิจการก่อนและหลังการปรับใช้ TFRS 16 ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ จากการเปรียบเทียบค่า Adjusted R² สำหรับ แบบจำลอง 1 มีค่า Adjusted R² เท่ากับ 0.219 และ แบบจำลอง 2 มีค่า Adjusted R² เท่ากับ 0.152 พบว่า อิทธิพลของอัตราส่วนทางการเงินที่มีต่อมูลค่ากิจการภายหลังการปรับใช้ TFRS 16 เรื่อง สัญญาเช่า ในทิศทางที่ลดลง

อภิปรายผล

1. ก่อนการปรับใช้ TFRS 16 เรื่อง สัญญาเช่า ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตรากาไรสุทธิของสินทรัพย์รวม มีอิทธิพลเชิงบวกต่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อมูลค่ากิจการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากกิจการสามารถบริหารสินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดรายได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสามารถในการทำกำไร นักลงทุนจึงเกิดความเชื่อมั่นว่าจะได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนที่สูงขึ้น นอกจากนี้การใช้ทรัพยากรของกิจการอย่างเต็มประสิทธิภาพยังช่วยเพิ่มความสามารถในการสร้างรายได้จากการดำเนินงาน ทำให้ผลประโยชน์การมีแนวโน้มที่ดีและมีเสถียรภาพ สอดคล้องกับ Marsha and Murtaqi (2017) ได้ทำการตรวจสอบการใช้ตัวชี้วัดทางการเงิน อัตราส่วนสภาพคล่องและผลกระทบต่อมูลค่าของกิจการของบริษัทในอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศอินโดนีเซีย เพื่อตรวจสอบว่าตัวชี้วัดทางการเงินมีผลกระทบต่อมูลค่าของกิจการหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราส่วนสภาพคล่อง และอัตราส่วนทุนหมุนเวียนอย่างถึงแก่นมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อมูลค่าของกิจการ โดยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ละอัตราส่วนสภาพคล่องปัจจุบันมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่าของกิจการ ในขณะที่อัตราทุนหมุนเวียนอย่างถึงแก่นมีความสัมพันธ์เชิงลบ และสอดคล้องกับ Pratiwi et al. (2020) ได้วิเคราะห์ผลกระทบของผลการดำเนินงานทางการเงินต่อมูลค่าของบริษัทในภาคการผลิตในประเทศอินโดนีเซีย และตรวจสอบว่าการกำกับดูแลกิจการที่ดีสามารถเป็นตัวแปรกลางในความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับมูลค่าของบริษัทหรือไม่ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผลการดำเนินงานทางการเงินซึ่งมีตัวแทนเป็นอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ มีผลกระทบต่อมูลค่าของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกับ Ichsani et al. (2021) ทำการวิเคราะห์ผลกระทบของอัตราส่วนเงินสด อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ อัตรากำไรสุทธิ และกำไรต่อหุ้น ที่มีต่อมูลค่ากิจการ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญต่อมูลค่าของบริษัท ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนเงินสด อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ อัตรากำไรสุทธิ และกำไรต่อหุ้น สามารถอธิบายความแปรปรวนของมูลค่ากิจการได้ถึง 64.50% โดยที่อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์และอัตรากำไรสุทธิมีผลเชิงบวกและมีนัยสำคัญต่อมูลค่ากิจการ

2 หลังการปรับใช้ TFRS 16 เรื่อง สัญญาเช่า ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ พบว่า มีผลกระทบเชิงบวกของอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวมต่อมูลค่ากิจการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากหลังจากการปรับใช้ TFRS 16 เรื่อง สัญญาเช่า ซึ่งกำหนดให้ผู้เช่ารับรู้สินทรัพย์สิทธิการใช้เป็นสินทรัพย์ในงบการเงิน ส่งผลให้งบการเงินของกิจการสะท้อนสภาพทางเศรษฐกิจที่แท้จริง แสดงให้เห็นถึงความสามารถของกิจการในการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่เพื่อสร้างรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการสินทรัพย์ที่ดีและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกิจการ สอดคล้องกับ Dayi and Ulusoy (2020) ทำการวิเคราะห์อัตราส่วนกิจกรรมในการประเมินผลผลิตภาพทางการเงินของสายการบิน โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ผลผลิตภาพในแง่ของอัตราส่วนกิจกรรมสำหรับสายการบิน และศึกษาผลกระทบของอัตราส่วนกิจกรรมที่มีต่อมูลค่าของบริษัท โดยใช้ข้อมูลจากสายการบินชั้นนำในยุโรป ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์อัตราหมุนเวียนสินทรัพย์ อัตราหมุนเวียนสินค้านำเข้า อัตราหมุนเวียนลูกหนี้ อัตราความเสี่ยงจากการใช้หนี้ และราคาหุ้น ผลการวิเคราะห์พบว่า มูลค่าของบริษัทได้รับผลกระทบในทางบวกจากอัตราหมุนเวียนลูกหนี้และอัตราหมุนเวียนสินทรัพย์ และสอดคล้องกับ Jihadi et al. (2021) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง อิทธิพลของความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ ความสามารถในการทำกำไรการบริหารสภาพคล่องที่มีต่อมูลค่ากิจการ หลักฐานเชิงประจักษ์จากประเทศอินโดนีเซียพบว่า อัตราส่วนทางการเงินที่มีผลกระทบต่อมูลค่ากิจการ คือ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ เช่นเดียวกับ Tongkum and Siriphokapirom (2024) ได้ทำการศึกษาเรื่อง อัตราส่วนทางการเงินที่ส่งผลต่อมูลค่ากิจการของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมบริการหมวดการท่องเที่ยวและสันทนาการ พบว่า อัตราส่วนที่มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อมูลค่ากิจการ คือ อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Saputra et al. (2024) ได้ทำการศึกษาว่าอัตราส่วน

ทางการเงิน ขนาดของบริษัท และอัตราเงินเพื่อมีผลกระทบต่อมูลค่าของบริษัทหรือไม่ โดยอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร และอัตราส่วนความมั่นคงทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย ผลการศึกษาพบว่า อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน ความสามารถในการทำกำไร ความมั่นคงทางการเงิน อัตราเงินเพื่อ และขนาดของบริษัท มีผลกระทบต่อมูลค่าของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญเมื่อพิจารณารวมกัน

3. การเปรียบเทียบอิทธิพลของอัตราส่วนทางการเงินที่มีต่อมูลค่ากิจการก่อนและหลังปรับใช้ TFRS16 เรื่อง สัญญาเช่า ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ พบว่า หลังปรับใช้ TFRS 16 อัตราส่วนทางการเงินมีอิทธิพลต่อมูลค่ากิจการในทิศทางลดลง เนื่องจากผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19 ที่มีต่อการดำเนินงานของกิจการ ทำให้จำนวนลูกค้าลดลงอย่างมากเพราะมีข้อจำกัดการเดินทาง ส่งผลให้รายได้ของอุตสาหกรรมบริการลดลงอย่างมีนัยสำคัญ อุตสาหกรรมบริการจึงต้องอาศัยระยะเวลาในการปรับตัวเพื่อฟื้นฟูธุรกิจ อาจส่งผลให้อัตราส่วนทางการเงินมีแนวโน้มที่จะส่งผลต่อมูลค่ากิจการในทิศทางที่ลดลง อีกทั้งมีการปรับใช้ TFRS 16 เป็นระยะเวลาเพียง 2 ปี อาจยังไม่สะท้อนถึงมูลค่ากิจการในทิศทางที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน จำเป็นต้องใช้เวลาเพิ่มเติมในการปรับใช้มาตรฐานดังกล่าว เพื่อให้เกิดการสะท้อนมูลค่ากิจการที่ชัดเจนและแม่นยำมากขึ้น สอดคล้องกับ Susanti et al. (2021) ได้ทำการตรวจสอบผลกระทบจากการนำ IFRS 16 ไปใช้ต่อรายงานทางการเงินและอัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญของบริษัทสายการบินในประเทศอินโดนีเซีย โดยมุ่งเน้นไปที่บริษัทผู้ประกอบการสายการบิน ซึ่งใช้การจัดหาเครื่องบินด้วยการเช่าเป็นจำนวนมาก ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ความสามารถในการชำระหนี้ และประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์มีแนวโน้มลดลง แต่ในขณะเดียวกัน อัตราส่วนสภาพคล่องและอัตราผลตอบแทนจากผู้ถือหุ้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และ Białek-Jaworska et al. (2022) ได้ทำการประเมินผลกระทบของมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 16 (IFRS 16) “การเช่า” ต่อสถานะทางการเงินของผู้เช่า การศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์วอร์ซอ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการนำ IFRS 16 มาใช้ส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นและหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมของผู้เช่า รวมทั้งมีการลดลงในด้านความสามารถในการทำกำไร นอกจากนี้ยังพบการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในอัตราส่วนหนี้สินในภาคการค้าและบริการ และเช่นเดียวกับ Kljajić and Mizdraković (2024) ทำการศึกษาอิทธิพลของการนำ IFRS 16 มาใช้ในอุตสาหกรรมโรงแรม ซึ่งถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าของทรัพย์สินที่เช่ามากที่สุด โดยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศได้ประกาศมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับที่ 16 - การเช่า (IFRS 16) แทนที่มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 17 - การเช่า (IAS 17) มาตรฐานใหม่นี้ได้นำเสนอรูปแบบการบัญชีที่แตกต่างกันสำหรับผู้เช่าและผู้ให้เช่า แสดงถึงผลกระทบของ IFRS 16 ต่อบริษัทขึ้นอยู่กับจำนวนสัญญาเช่าดำเนินการที่มีอยู่และแตกต่างกันไปในแต่ละอุตสาหกรรม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยรายงานทางการเงินของโรงแรม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านอกจากเหตุการณ์อื่น ๆ แล้ว การนำ IFRS 16 มาปฏิบัติมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของโรงแรมและรายการงบการเงินที่สำคัญ

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ก่อนการปรับใช้ TFRS 16 อัตราส่วนทางการเงินที่ส่งผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อมูลค่ากิจการ คือ อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ สำหรับอัตราส่วนทางการเงินที่ส่งผลกระทบเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อมูลค่ากิจการ คือ อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์ และอัตราส่วนวัดความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย มีอิทธิพลเชิงลบต่อมูลค่ากิจการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.2 ภายหลังการปรับใช้ TFRS 16 อัตราส่วนทางการเงินที่ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อมูลค่ากิจการ คือ อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม

1.3 ภายหลังการปรับใช้ TFRS 16 ผลกระทบของอัตราส่วนทางการเงินที่มีต่อมูลค่ากิจการมีแนวโน้มที่ลดลง

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1.1 หน่วยงานกำกับดูแลควรกระตุ้นให้บริษัทจดทะเบียนให้ความสำคัญกับการสื่อสารข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการ TFRS 16 มาใช้ เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเข้าใจข้อมูลอย่างถูกต้องและนำไปสู่การเปรียบเทียบงบการเงินที่มีความหมาย เนื่องจากงบการเงินควรสะท้อนภาพลักษณ์ทางเศรษฐกิจที่แท้จริง

2.1.2 บริษัทจดทะเบียนควรมีการสื่อสารเกี่ยวกับผลกระทบจากการนำมาตรฐาน TFRS 16 มาใช้ไปยังผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสีย โดยให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดทางการเงินมากขึ้น และต้องเปิดเผยข้อมูลทางการเงินอย่างน่าเชื่อถือและครอบคลุมในรายงานประจำปีของบริษัท

2.2 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

2.2.1 นักลงทุนสามารถทำความเข้าใจถึงผลกระทบของ TFRS 16 ที่มีต่อบการเงินของบริษัท ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุน เนื่องจากผลการศึกษามารถให้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการเปรียบเทียบผลกระทบที่มีต่อบการเงินของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ

2.2.2 บริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ควรติดตามการบริหารสินทรัพย์ของบริษัทอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบถึงสินทรัพย์ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดผลตอบแทนที่เหมาะสม และควรให้ความสำคัญกับอัตราส่วนทางการเงินที่ดีเพื่อเพิ่มมูลค่าของบริษัท

2.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.3.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้อัตราส่วนทางการเงินเพียงบางส่วน อาจจะยังไม่ครอบคลุมในการวัด ดังนั้นการวิจัยเพิ่มเติมในอนาคตควรศึกษาอัตราส่วนทางการเงินอื่นๆ เช่น อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน ซึ่งอาจเป็นตัววัดที่มีผลต่อมูลค่ากิจการเพื่อความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.3.2 การศึกษาวิจัยครั้งนี้เลือกศึกษาเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ดังนั้นแนวทางการศึกษาในอนาคต อาจจะขยายกลุ่มอุตสาหกรรมเพื่อเปรียบเทียบผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตาม TFRS 16 เรื่องสัญญาเช่า ว่ามีผลอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- Azaro, K., Djajanto, L., & Sari, P. A. (2020). The influence of financial ratios and firm size on firm value (an empirical study on manufacturing companies sector consumers goods industry listed in indonesian stock exchange in 2013–2017). In *1st Annual Management, Business and Economic Conference (AMBEC 2019)* (pp. 142-147). Atlantis Press.
- Balasem, S. K. (2024). The Impact of applying the IFRS 16 LEASE Standard on the financial ratios of economic entities listed in the Iraq Stock Exchange. *World Economics and Finance Bulletin*, 119-130.
- Belesis, N., Sorros, J., Karagiorgos, A., & Kousounadis, P. (2021). Cumulative effect of IFRS 15 and IFRS 16 on maritime company financial statements: a hypothetical case. *SN Business & Economics*, 1(3),51.

- Białek-Jaworska, A., Dobroszek, J., & Szatkowska, P. (2022). Does the IFRS 16 affect the key ratios of listed companies? Evidence from Poland. *International Journal of Management and Economics*, 58(3), 299-315.
- Dayi, F., & Ulusoy, T. (2020). The effect of operating ratios on firm value: an application in European Airlines. *International Journal of Eurasia Social Sciences/Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(40).
- Federation of Accounting Professions. (2017). *IFRS 16 Leases and Effects from Standard changes*.
<https://www.tfac.or.th/upload/9414/RDJDnACBD4.pdf>.
- Firdaus, F., Mahbub, A. F., Octaviani, L. T., Afrizal, R., & Hendiarto, S. (2020). The Effect of Financial Ratios on the Firm Value. *Solid State Technology*, 63(4), 4820-4829.
- Güdelci, E. N. (2021). The Effect of TFRS 16 Leases Standard on Financial Indicators of Turkish Retailer Companies. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 355-372.
- Hermkhunthod, O., Petchchedchoo, P., Kumsuprom, S., & Panmanee, P. (2024). Analysis of firm value, financial policy and financial flexibility: The case of companies Listed on the Stock Exchange of Thailand. *Rajapark Journal*, 18(60), 342-355.
- Ichsani, S., Zaenudin, A. I. N., Damayanti, G. N., Tresia, V., & Putri, V. A. (2021). The Effect of Financial Ratio on Firm Value: Empirical Evidence from Listed Firms in the IDX30 Index. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 8(6), 103-112.
- Jihadi, M., Vilantika, E., Hashemi, S. M., Arifin, Z., Bachtiar, Y., & Sholichah, F. (2021). The effect of liquidity, leverage, and profitability on firm value: Empirical evidence from Indonesia. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 8(3), 423-431.
- Kljajić, M., & Mizdraković, V. (2024). Investigating the impact of IFRS 16 Adoption in Serbian Hotel Industry. *The European Journal of Applied Economics*, 21(1), 1-17.
- Marsha, N., & Murtaqi, I. (2017). The effect of financial ratios on firm value in the food and beverage sector of the IDX. *Journal of business and management*, 6(2), 214-226.
- Öztürk, M., & Serçemeli, M. (2016). Impact of new standard "IFRS 16 leases" on statement of financial position and key ratios: a case study on an airline company in Turkey. *Business and economics research journal*, 7(4), 143-157.
- Pratiwi, R. D., Pamungkas, I. D., Ecomonic, F., & Nuswantoro, U. D. (2020). The effects of financial performance on firm value and good corporate governance: Evidence from Indonesia. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 13(12), 220-233.
- Saputra, F. A., Arum, E. D. P., & Jumaili, S. (2024). The influence of financial ratios, company size and inflation on firm value in infrastructure companies listed on The Indonesian Stock Exchange in 2019-2023. *Journal of Economic, Bussines and Accounting (COSTING)*, 7(6), 31-39.
- Secinaro, S., Brescia, V., Iannaci, D., & Chmet, F. (2020). Relevance in the application of IFRS 16 for financial statements: empirical evidence the impact of the financial method in SMEs. *Chinese business review*, 19(1), 1-15.

- Srijunpetch, S., & Phakdee, A. (2019). What's new in the Thai Financial Reporting Standard No 16: Leases. *Journal of Federation of Accounting Professions*, 1(2), 5-13.
- Srijunpetch, S., & Phakdee, A. (2020). *Advanced accounting*. T.P.N. Press Limited Partnership.
- Srijunpetch, S., Boonlert-U-Thai, K., & Phakdee, A. (2022). *Financial reporting and analysis*. Bangkok.
- Suwannasan, A., Petchchedchoo, P., Kumsuprom, S., & Panmanee, P. (2023). Disclosures of key audit matters and financial ratios of Listed on the Stock Exchange of Thailand. *Journal of Srivanalai Vijai*, 13(2), 173-184.
- Susanti, M., Ardana, I. C., & Dewi, S. P. (2021, May). The impact of IFRS 16 (PSAK 73) implementation on key financial ratios: An evidence from Indonesia. *In Ninth International Conference on Entrepreneurship and Business Management (ICEBM 2020)* (pp. 295-303). Atlantis Press.
- Tongkum, S., & Siriphokapirom, S. (2024). Financial Ratios Affecting the Enterprise Value of Companies Listed on the Stock Exchange of Thailand in the Service Industry and the Category of Tourism and Recreation. *Rajabhat Rambhai Barni Research journal*, 18(1), 117-125.
- Yampram, P. (2024). The impact of application TFRS 16: LEASE of the company listed in Stock Exchange of Thailand [Master' s thesis , Silpakorn University]. DSpace JSPUI.
<http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/5226>
- Zamora-Ramírez, C., & Morales-Díaz, J. (2018). Effects of IFRS 16 on key financial ratios of Spanish companies. *Studies of Applied Economics*, 36(2), 385-406.